

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ

ЮЛІЯ НІДЗЕЛЬСЬКА

**Основи наукових досліджень та академічної
доброчесності**

Інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять

ЖИТОМИР 2024

УДК 81'36 +81'262
ББК 81.22

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Житомирського
державного університету імені Івана Франка
від 25 січня 2024 року (Протокол № 1)

Рецензенти:

Могельницька Людмила – доцент кафедри теоретичної та прикладної лінгвістики, завідувач кафедри теоретичної та прикладної лінгвістики Державного університету “Житомирська політехніка”

Соловійова Лариса – доцент кафедри іноземних мов Поліського національного університету.

Кодубовська Оксана – доцент кафедри англійської мови та прикладної лінгвістики Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Основи наукових досліджень та академічної доброчесності: Інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять // Нідзельська Юлія Михайлівна. Житомир, 2024. 27 с.

Інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять укладено для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія освітньої програми «Прикладна лінгвістика (англійська мова)». Матеріали мають на меті ознайомити здобувачів із питаннями, які пропонуються для розгляду під час підготовки до семінарських занять; включають питання, зразки тестових завдань, тематику рефератів і мультимедійних презентацій, глосарій основних термінів

© Нідзельська Ю. М.
© Житомирський державний університет імені Івана Франка

ЗМІСТ

Загальні відомості про освітню компоненту	4
Інструкція щодо підготовки до семінарських занять	8
Тематика семінарських занять	12
Глосарій	15
Тести для самоконтролю	18
Тематика рефератів та мультимедійних презентацій	24
Рекомендована література	26

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ

Інструктивно-методичні матеріали укладені для освітньої компоненти «Основи наукових досліджень та академічної доброчесності», викладання якої здійснюється відповідно до освітньо-професійної програми «Прикладна лінгвістика (англійська мова)» для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія.

Мета й завдання освітньої компоненти

Мета: ознайомлення здобувачів із загальними напрямками, закономірностями, принципами і методами наукового пізнання, теоретико-методологічними основами наукового дослідження в галузі філологічних наук, а також набуття вмінь і навичок науково-дослідної роботи, які мають реалізуватися ними при підготовці курсових, дипломних та інших студентських робіт із врахуванням вимог уникнення плагіату.

Завдання:

- формування цілісного уявлення про науку як систему знань і методологічний інструментарій пізнання у лінгвістичних та літературознавчих науках;
- ознайомлення здобувачів з теоретико-методологічними засадами сучасної філологічної науки, її понятійно-термінологічним апаратом, особливостями процесу наукового пізнання, основними методами та засобами наукового дослідження філологічних явищ і процесів, вимогами до оприлюднення, оформлення та апробації результатів наукового дослідження;
- підготовка здобувачів до проведення самостійних наукових досліджень, що передбачає: формування умінь і навичок формулювання теми і складання програми дослідження, підбору інформаційних джерел, вибору методів, узагальнення результатів та оформлення матеріалів дослідження, публікації та апробації основних положень самостійної науково-дослідної роботи із обов'язковим виконанням вимог уникнення плагіату у роботах, їх коректним оформленням.

Інформаційний обсяг освітньої компоненти

Модуль 1. Загальні особливості наукових досліджень, академічного письма та основні принципи академічної доброчесності у сучасній науці.

Тема 1. Теоретичні основи наукової роботи. Пізнання як складний процес.

Тема 2. Методологія наукового дослідження. Різновиди методів.

Тема 3. Поняття про науковий напрям та наукову школу.

Тема 4. Категоріально-понятійний апарат наукового дослідження.

Тема 5. Загальні характеристики стилів наукового мислення, їх типологія; основні стилі мовлення, їх різновиди.

Тема 6. Етапи проведення наукового дослідження, вимоги та базові характеристики. Тема як важлива складова наукових досліджень.

Тема 7. Академічний стиль мовлення та основні вимоги до написання та оформлення наукової роботи.

Тема 8. Плагіат та академічна доброчесність у сучасній науці. Поняття про наукову інформацію та наукометрична база даних.

Оцінювання

Оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до

«Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана

Франка згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою» https://zu.edu.ua/offic/ocinjuvannya_zvo.pdf.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами навчальних робіт проводиться за поточним, модульним та підсумковим контролюми.

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Оцінка за університетською шкалою		Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	
Екзамен	Залік		Оцінка	Пояснення
<i>Відмінно</i>		90-100	A	відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок

<i>Добре</i>	<i>Зараховано</i>	82-89	B	вище середнього рівня з кількома помилками
		74-81	C	в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок
64-73		D	непогано, але зі значною кількістю недоліків	
60-63		E	виконання задовольняє мінімальним критеріям	
<i>Задовільно</i>	<i>Незараховано</i>	35-59	FX	з можливістю повторного складання
		1-34	F	з обов'язковим повторним курсом

Підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) розраховується:

№ модулю	M_{%n} (відсоткове значення модулю освітньої компоненти)
Модуль 1	M_{%1} = 100 %
Сума	100

ЕКЗАМЕН

Оскільки формою підсумкового контролю освітньої компоненти є екзамен, то здобувачі вищої освіти в яких підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) за семестр становить 60 і більше балів, мають право не складати екзамен. У такому разі підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) = Екзаменаційній оцінці (ЕО) = Підсумковій оцінці (ПО).

$$ПОМ = ЕО = ПО$$

У випадку складання екзамену підсумкова оцінка (ПО) визначається як середнє арифметичне балів підсумкової оцінки з вивчених модулів (ПОМ) та екзаменаційної оцінки (ЕО).

$$ПО = (ПОМ + ЕО) / 2$$

Політика освітньої компоненти

Політика щодо академічної доброчесності

Політика освітньої компоненти ґрунтується на засадах академічної доброчесності <https://zu.edu.ua/academic-integrity.html> та визначається системою вимог, які викладач ставить до здобувача у вивченні освітньої компоненти (правила поведінки на заняттях, користування засобами електронного зв'язку, тощо), та спрямована на недопущення академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації, списування, заборона використання додаткових джерел інформації під час оцінювання знань (в тому числі засобів електронного зв'язку), за використання інтернет ресурсів та інших джерел інформації здобувач має вказати джерело, використане під час виконання завдання, тощо.

Політика щодо відвідування

Здобувач вищої освіти зобов'язаний виконувати правила внутрішнього розпорядку університету https://zu.edu.ua/offic/pravyly_vn_rozporiyadku.pdf та відвідувати навчальні заняття згідно з розкладом <https://dekanat.zu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=999>, дотримуватися етичних норм поведінки. Присутність на занятті є обов'язковим компонентом оцінювання. Забезпечення студентоцентрованого підходу та створення можливостей для навчання здобувачів вищої освіти, які не можуть відвідувати заняття з поважних причин, зокрема реалізується через «Положення про навчання студентів за індивідуальним графіком у Житомирському державному університеті імені Івана Франка». Індивідуальний графік навчання передбачає можливість вибіркового відвідування здобувачем аудиторних занять (лекційних, практичних, лабораторних, семінарських) і самостійного опрацювання матеріалу відповідних навчальних дисциплін.

Політика щодо перескладання

Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на заняттях з будь-якої причини, то відпрацювання здійснюється у встановлені викладачем терміни. Відповідно до положення «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою» нова редакція)

https://zu.edu.ua/offic/ocinjuvannya_zvo.pdf кожне лабораторне, семінарське та практичне заняття оцінюється. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані здобувачем вищої освіти у встановлені викладачем терміни.

Політика щодо дедлайнів

Викладач встановлює конкретні терміни виконання завдань. Здобувач вищої освіти, який з поважних причин (внаслідок тимчасової непрацездатності, підтвердженої довідкою закладу охорони здоров'я, або який був звільнений від занять наказом Ректора Університету) пропустив навчальні заняття зобов'язаний ліквідувати академічну заборгованість не більше ніж за місяць з моменту виходу на навчальні заняття (дня припинення поважної причини). Здобувач вищої освіти, який без поважних причин не відвідав навчальні заняття або отримав оцінку нижчу 60 балів, необхідно відпрацювати академічну заборгованість до проведення модульної контрольної роботи.

До підсумкової модульної контрольної роботи допускаються здобувачі вищої освіти, які отримали поточні оцінки на усіх передбачуваних робочою навчальною програмою аудиторних навчальних заняттях. До завершення відповідного модуля здобувачам вищої освіти дозволяється перескладати окремі елементи модуля (завдання) з метою отримання вищих поточних оцінок під час консультацій із навчальної дисципліни, які проводяться впродовж семестру.

Політика щодо апеляцій

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з освітньої компоненти, отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про апеляцію результатів контрольних заходів у Житомирському державному університеті імені Івана Франка» https://zu.edu.ua/offic/pro_apelyacij.pdf.

Політика щодо конфліктних ситуацій

Спілкування учасників освітнього процесу (викладачі, здобувачі) відбувається на засадах партнерських стосунків, взаємопідтримки, взаємодопомоги, толерантності та поваги до особистості кожного, спрямованості на здобуття істинного наукового знання. Вирішення конфліктних ситуацій здійснюється відповідно до «Положення запобігання та протидії булінгу» <https://zu.edu.ua/offic/pol-buling.pdf>.

Інструкція щодо підготовки до семінарських занять

Як добре відомо, якісна підготовка до семінарських занять є невід'ємною складовою вивчення будь-яких освітніх компонент. Цей процес, як правило, передбачає ретельне опрацювання визначеного списку

теоретичних і практичних завдань, опрацювання низки джерел, які рекомендовані викладачами та є включеними до робочої програми певної освітньої компоненти, написання реферату або ж підготовку мультимедійної презентації студентами.

Алгоритм підготовки теоретичних питань

1. Перш за все, необхідно ознайомитися з усіма питаннями представленого плану до семінарського заняття.
2. Потім варто уважно переглянути список рекомендованої літератури, визначити і обрати підготовку із аналізом тих джерел, електронних або тих, що наявні у бібліотеці навчального закладу, які містять найбільш релевантний матеріал для окремого семінарського заняття.
3. Також вважають доречним складання плану виступу або ж доповіді, він може бути орієнтовним.
4. Доцільним є детальне опрацювання важких для розуміння понять та термінів.
5. Варто вказати на співвідношення проаналізованого матеріалу цієї освітньої компоненти з іншими освітніми компонентами, зазначаючи переваги або недоліки такої взаємодії.
6. Доречним є, на нашу думку, підготувати власний конспект вивченого матеріалу до семінару, що буде ефективним засобом запам'ятовування важливої основної інформації.
7. До того ж, доречним вважається підбір ілюстративного матеріалу до своєї відповіді на семінарському занятті.
8. Потрібно виокремити найбільш складні частини опрацьованого Вами матеріалу, можливим видається звернутися до викладача щодо індивідуальної консультації для пояснення.
9. Крім того, варто застосовувати додатковий матеріал, який ефективно доповнює зміст доповіді здобувача освіти.
10. Можна використати прийоми само оцінювання для того, щоб самостійно перевірити наскільки добре було засвоєно навчальний матеріал.

Специфіка роботи із першоджерелами

Отже, алгоритм роботи з першоджерелами включає наступні кроки:

- 1 Слід дуже уважно прочитати першоджерело.

- 2 Необхідно виписати основні терміни.
- 3 Потрібно скласти план своєї власної доповіді.
- 4 Доречним є підготовка конспекту проаналізованого джерела.
- 5 Потрібно знайти такий ілюстративний матеріал, вдало підтверджує головні думки, ідеї цього матеріалу.
- 6 Бажаним є переказ створеного тексту відповіді.

Особливості вивчення базових термінів

Якщо здобувач освіти готується до семінарських або практичних занять, він повинен виконати низку завдань до них. Отже, доречним є уважно виписати основні поняття та терміни, які допоможуть ефективно усвідомити тему заняття, яку вивчають згідно з робочою програмою цієї освітньої компоненти. Таким чином, необхідним етапом є представити визначення тих сутностей, які згадані у тексті лекцій. Якщо треба знайти дефініції основних термінів, то їх, як правило, знаходять не тільки у матеріалі певної лекції, а також у словниках різних типів, довідниках, підручниках, наукових статтях, посібниках, а також у тезах та монографіях. Саме такі наукові видання присвячено основним питанням щодо здійснення наукових розвідок здобувачами освіти, з одного боку, та науково-педагогічними працівниками, з іншого. Слушною думкою буде упевнитися, що тлумачення терміну є зрозумілим, воно не допускає двозначності у своєму поясненні. Іноді необхідно застосувати інформацію з додаткових довідникових джерел, особливо тоді, коли деякі значення у межах самого визначення залишаються недостатньо зрозумілими або чіткими.

Особливості підготовки мультимедійної презентації

Для ефективної підготовки мультимедійної презентації варто скористатися таким алгоритмом:

- 1 Варто обрати тему для презентації із списку, який запропоновано.
- 2 Потім бажано створити список ключових слів до обраної теми.
- 3 Після цього, доречним буде скласти план для виступу.
- 4 Далі варто вирішити, яка кількість слайдів запланованої презентації буде найбільш оптимальною для Вас.
- 5 Отже, тепер варто скласти окремо для кожного зі слайдів основні речення.

6 Виберіть інформацію, яка підходить для кожного зі створених слайдів. Вона повинна логічно впливати з інформації попереднього слайду.

7 Розмір шрифту не повинен бути занадто дрібним або великим.

8 Перенасичення слайдів текстовою інформацією загалом вважають недоліком у презентації.

9 Наявність певних ілюстрацій та різних інструментів анімації для презентації повинні сприяти запам'ятовуванню основної інформації, а не відволікати увагу аудиторії.

10 Застосування різних графіків, таблиць або діаграм допомагає унаочнити матеріал презентації та сприяє ефективному засвоєнню потрібної інформації.

11 Свій виступ повинен бути синхронізованим із презентацією, демонстрація слайдів не повинна порушувати логіку викладення матеріалу доповіді.

Особливості підготовки реферату

Для ефективної підготовки реферату з освітньої дисципліни “Основи наукових досліджень та академічної доброчесності” доречним видається використання наступного алгоритму підготовки:

1 Перш за все, потрібно обрати певну тему реферату.

2 Необхідно визначити ключові слова.

3 Варто сформулювати зміст реферату.

4 Необхідно здійснити відбір саме тієї інформації, яка повністю розкриває обрану здобувачем освіти тему.

5 Необхідно організувати інформацію у параграфах, абзацах.

6 Варто використовувати слова-зв'язки між абзацами, сформулюйте висновки до параграфів в абзаці параграфу.

7 Необхідно написати вступ, у якому зазначено мету, завдання, актуальність роботи, а також є інші структурні елементи.

8 Зробіть загальні висновки до цього реферату.

9 Надзвичайно важливо вказувати посилання на важливі твердження інших авторів у тексті свого реферату.

10 Потрібно оформити список використаних джерел та літератури, а також підготувати виступ за темою обраного реферату.

Тематика семінарів

Модуль 1 Загальні особливості наукових досліджень, академічного письма та основні принципи академічної доброчесності у сучасній науці.

Семінар 1

- 1 Багатоступеневий процес досягнення істини – пізнання.
- 2 Базові поняття процесу когніції.
- 3 Головні теоретичні і методологічні принципи науки.
- 4 Особливості виникнення науки та її розвиток.
- 5 Складне питання класифікації наук (у теперішній час та раніше).
- 6 Кореляція між філологічними науками і філософією мови, їх зв'язок.

Основні риси та функції філологічної науки

Семінар 2

- 1 Головні ознаки наукових досліджень. Вагомий компонент дослідження – гіпотеза.
- 2 Методологія. Існуючі різновиди і функції сучасної методології.
- 3 Методи, які є типовими для емпіричного рівня досліджень.
- 4 Методи, які є характерними для емпіричного і теоретичного рівнів досліджень
- 5 Методи, які вважають типовими для теоретичного рівня досліджень.

Поняття про науковий напрям і наукову школу

Семінар 3

- 1 Головні ознаки класичної науки, специфіка формування некласичної науки, риси постнекласичної науки.
- 2 Базові підстилі наукового стилю.
- 3 Головні норми у межах наукового стилю. Труднощі його дотримання.

4 Науковий напрям і наукова школа, тлумачення цих понять, основні ознаки.

Поняття і мета наукового дослідження. Категоріально-понятійний апарат наукового дослідження

Семінар 4

- 1 Головні вимоги, які потрібно виконувати при створенні наукового тексту. Основні правила щодо оформлення посилань на різні джерела.
- 2 Основні різновиди наукових публікацій. Їх основні функції. Дисертація як важливий різновид таких робіт.
- 3 Головні ознаки монографії. Їх види та функції.
- 4 Наукова стаття, її структурні та змістовні ознаки. Тези як вид наукових публікацій.
- 5 Навчальний посібник, основні характеристики.
- 6 Навчальний підручник, головні ознаки.
- 7 Науковий журнал як один з важливих різновидів досліджуваних публікацій.
8. Явище плагіату. Основні характеристики порушення академічної доброчесності.

Стилі наукового мислення, їх типологія

Семінар 5

- 1 Актуальність запропонованих досліджень та вибір теми наукової розвідки.
- 2 Роль наукової інформації у проведенні наукових досліджень, її види. Пояснення самого поняття такої інформації.
- 3 Принципи інформаційних відносин згідно з законом України “Про інформацію”. Розгляд складних випадків взаємодії.
- 4 Різновиди бібліотек. Особливості роботи з електронними джерелами.
- 5 Основні форми обслуговування читачів у бібліотеках.
- 6 Специфіка оформлення джерел та дотримання наукового стилю роботи.

Процес наукового дослідження, його характеристики та етапи проведення

Семінар 6

- 1 Основні етапи підчас проведення наукового дослідження.
- 2 Специфічні риси та критерії оцінювання результатів проведеного дослідження.
- 3 Вимоги до підготовки рефератів. Різновиди рефератів.
- 4 Написання рецензії. Структурні, змістовні ознаки та зауваження.
- 5 Основні рекомендації та заборони щодо створення ефективної презентації.
- 6 Основні характеристики міжнародних наукометричних баз даних, вимоги до подання наукових публікацій.

Тема наукового дослідження

Семінар 7

- 1 Основні ознаки Індекса Хірша.
- 2 Імпакт-фактор та Квартиль. Головні функції та їхні ознаки.
- 3 Основні наукові засади опрацювання доповідей. Існуючі різновиди доповідей.
- 4 Базові вимоги до оратора, здатність оцінити оточень. Принципи впливу на аудиторію.
- 5 Поняття патенту. Основні характеристики патентів. Різновиди патентних пошуків та порушення законодавства щодо власності на патенти.

Поняття наукової гіпотези

Семінар 8

- 1 Специфічні риси науково-дослідницької діяльності студентів.
- 2 Особливості державного управління у сфері наукової і науково-технічної діяльності.
- 3 Питання сучасної системи наукових організацій у нашій країні. НАН України. Вузівська та галузева науки.

4 Особливі характеристики система підготовки наукових кадрів. Молоді науковці як науковий потенціал України.

Науковий стиль мовлення та оформлення наукової роботи

Семінар 9

- 1 Поняття наукового стилю у сучасній науці.
- 2 Типові труднощі та головні помилки, які трапляються у процесі використання наукового стилю.
- 3 Основні диференційні особливості застосування наукового стилю в українській та в англійській мовах.
- 4 Основні вимоги щодо оформлення різних видів наукових робіт.
- 5 Ознаки порушення авторського права.
- 6 Суб'єкти та об'єкти авторського права.

Методи філологічних досліджень та інформаційне забезпечення філологічних досліджень

Семінар 10

- 1 Базові загальнонаукові методи сучасних досліджень.
- 2 Правила добору необхідної інформації для здійснення дослідження. Основні помилки цього складного процесу.
- 3 Дезінформація. Фейки та способи перевірки валідності джерел інформації.
- 4 Основні особливості роботи з друкованими джерелами.
- 5 Основні особливості роботи з електронними джерелами.
- 6 Різновиди плагіату. Самоплагіат.
- 7 Системи перевірки робіт на наявність випадків плагіату. Їхні особливості.
- 8 Різновиди відповідальності та покарання за плагіат.

Глосарій

Знання розуміють як перевірений практикою результат пізнання дійсності, а також адекватне її відображення у свідомості людей.

Наукове пізнання сприймають як таке дослідження, яке є характерним своїми особливими цілями, завданнями, методами отримання знань, перевірки нових знань, метою чого є оволодіння законами розвитку суспільства та методами їх впливу на хід подальших подій.

Поняття є думкою, відображеною в узагальненій формі, вона здатна виявляти суттєві та необхідні ознаки різних предметів та явищ.

Судження вважають думкою, у якій за допомогою зв'язку понять стверджується що-небудь або ж заперечується.

Умовивід є процесом мислення, він послідовно об'єднує декілька суджень, на підставі яких і виводиться певне нове судження.

Наукова діяльність є інтелектуальною творчою діяльністю, котра спрямована на здобуття та наступне використання нових знань.

Наукову ідею тлумачать як форму відображення у мисленні нового розуміння об'єктивної дійсності.

Судження є особливою формою мислення, яка шляхом порівняння кількох понять дозволяє стверджувати чи заперечувати наявність в об'єктах дослідження якихось певних властивостей.

Категорії вважаються найбільш загальними та фундаментальними поняттями, які відображають суттєві властивості явищ навколишньої дійсності.

Філологія є сукупністю низки гуманітарних наук: мовознавства, текстології, фольклористики, літературознавства, джерелознавства, риторики та ін.

Лінгвофілософія є міждисциплінарною галуззю дослідження сутності, природи, походження, функцій мови, включаючи її взаємозв'язки з навколишньою дійсністю, також людським мисленням, ролі мови в процесах пізнання світу.

Гіпотеза – цю сутність у науці розуміють як форму теоретичного знання та метод розвитку наукового пізнання. З її допомогою формується один з можливих варіантів розв'язання проблеми, але істинність якої ще не встановлена і не доведена.

Наука є специфічною формою пізнання, яке здійснюється особливими групами людей за допомогою спеціальних засобів, наприклад, експериментальні пристрої, математичні, мовні, логічні методи.

Методологія є сукупністю прийомів дослідження, які використовують в конкретній науці, це вчення про методи пізнання та перетворення дійсності.

Експеримент є апробація знання досліджуваних явищ в контрольованих або ж штучностворених умовах.

Порівняння є процесом зіставлення предметів або явищ дійсності, метою такого процесу є встановити схожості або відмінні риси між ними.

Абстрагування є уявною відмова від другорядних ознак предметів і явищ, зв'язків між ними, крім того, це виділення декількох окремих аспектів, якими зацікавлені найбільше.

Наукову статтю вважають різновидом публікації, в якій подаються проміжні або кінцеві результати, а також конкретні питання з теми дослідження, у цій науковій праці фіксується науковий пріоритет автора або авторів.

Посилання є уривком з певного тексту, який цитують у викладі певного матеріалу, він представлений з точною назвою джерела, вказівкою на відповідну сторінку.

Монографія – це особлива наукова праця, вона присвячена глибокому викладу матеріалу в конкретній, вузькій галузі науки.

Тези є науковою публікацією, коротко, точно, послідовно сформульованими думками, ідеями, положеннями наукової доповіді, повідомлення або статті.

Індекс цитування є показником “значущості” праць вченого, який є прийнятим в науковому світі у теперішній час, крім того, це кількість посилань на публікації вченого у реферованих наукових періодичних виданнях.

Плагіатом (від лат. *plagio* – викрадають) називають умисне привласнення авторства на чуждий твір науки, літератури, мистецтва чи на чуже відкриття, винахід або раціоналізаторську пропозицію, а також використання у своїх працях чужого твору без посилання на автора [<http://uk.wikipedia.org/wiki/плагіат>]

Юридично байдужі елементи – їх не охороняють, вони можуть бути вільно використаними іншими людьми, це тема твору, методи наукового дослідження, які існували до здійснення наукової розвідки, а також ті матеріали, які були відомими до проведення наукового дослідження (А. Штефан)

Юридично значимі елементи форми вираження наукового твору, на котрі поширюється авторсько-правова охорона, є мова твору та результати дослідження одержані автором у процесі дослідження. (Див. детальніше А. Штефан “Науковий плагіат: співвідношення використання ідеї та форми вираження твору” 2016 р.)

Суб'єкт авторського права – згідно зі ст. 7 Закону України “Про авторське право і суміжні права” це автори творів, їх спадкоємці і особи, яким автори чи їх спадкоємці передали свої авторські майнові права.

Об'єкт авторського права – згідно зі ст. 8 Закону України “Про авторське право і суміжні права” є різні твори у галузі науки, літератури і мистецтва.

Тести для самоконтролю

1 Таке конструювання об'єктів у нашому мисленні, яких не існує в дійсності, котрі є практично нездійсненні...

- A) історичний,
- B) логічний,
- C) метод ідеалізації,
- D) метод аксіологізації,
- E) неокласичний

2 На сучасному етапі еволюції науки це стало одним з головних засобів проникнення в сутність явищ навколишньої дійсності...

- A) контамінація,
- B) абстрагування,
- C) конкретизація,
- D) диджиталізація,
- E) паравербалізація

3. Перевірений практикою результат пізнання дійсності, адекватне її відображення у свідомості людини ...

- A) когніція,
- B) знання,
- C) фонові знання,
- D) концептуалізація,
- E) суб'єкт плагіату

4 Вони існують у вигляді законів науки, теоретичних положень, висновків, вчень...

- A) певні припущення,
- B) алюзії,

С) достовірні знання,

Д) константи,

Е) детермінанти

5 Необхідність точно відтворювати цитований текст передбачена ...

А) плагіатом,

В) спільнотою мовознавців,

С) науковим етикетом,

Д) анотацією наукової розвідки,

Е) припущеннями

6 Такі знання, які не ґрунтуються на досвіді ...

А) екзистенційні,

В) перманентні,

С) сутнісні,

Д) апіорні,

Е) плагіатними

7 Це поняття здатне надавати теоретичні основи для вирішення практичних проблем...

А) чуттєве сприйняття,

В) наукове пізнання,

С) категорійна мережа,

Д) прототип,

Е) анотація

8 Елементами чого вважають: відчуття, сприйняття, представлення та уявлення...

А) мовної картини світу,

В) наукометричної бази,

С) чуттєвого пізнання,

Д) раціонального пізнання,

Е) неокласицизму

9 Відображення в мозку властивостей предметів чи явищ, які сприймаються її органами чуття у певний відрізок часу і формують первинний чуттєвий образ предмету, явища...

- A) прототипізація,
- B) фрейми,
- C) сприйняття,
- D) уявлення,
- E) концепція

10 Думка, яка відображена в узагальненій формі, вона відображає суттєві, необхідні ознаки предметів та явищ ...

- A) консенсус;
- B) судження;
- C) поняття;
- D) гіпотеза,
- E) об'єкт плагіату

11 Виникнення науки як сфери людської діяльності є пов'язаним із...

- A) зменшенням розумової діяльності у соціумі,
- B) природним процесом розподілу суспільної праці,
- C) прагненням до спрощеної діяльності,
- D) зростанням використання штучного інтелекту,
- E) копресією та декомпресією

12 Формою здійснення і розвитку пізнання, що надає динамізму науці, є...

- A) методика,
- B) когніція,
- C) наукові закономірності,
- D) наукове дослідження,
- E) інтелектуальний потенціал

13 Форма відображення у мисленні нового розуміння об'єктивної реальності, теж якісний стрибок думки за межі вже пізнаного...

- A) наукова ідея,
- B) пресупозиція,

- C) умовивід,
- D) індекс цитування,
- E) макетування

14 Процедури, за допомогою яких встановлюється істинність будь-якого твердження, називають ...

- A) гіпотези,
- B) доказами,
- C) концептуальний аналіз,
- D) висновки,
- E) мапування

15 У структурі доказів можуть бути такі елементи...

- A) демонстрація, теза, аксіологема,
- B) аргумент, припущення, аксіома,
- C) теза, аргумент, демонстрація,
- D) аксіома, теза та демонстрація,
- E) висновок, доказ та припущення

16 Це підстава, доказ, які використовуються для обґрунтування або підтвердження чого-небудь...

- A) концепція,
- B) атрибут,
- C) пропозиція,
- D) аргумент,
- E) маркування

17 Це форма зв'язку між аргументами та тезою, наприклад, макети або схеми...

- A) аргумент,
- B) демонстрація,
- C) кореляція,
- D) аксіомізація,
- E) упередження

18 Філософська категорія, котра відображає істотні, загальні, стійкі повторювані об'єктивні внутрішні зв'язки в природі, суспільстві та мисленні...

- A) закономірність,
- B) кореляція,
- C) антитеза,
- D) закон,
- E) корелянт

19 Ця розумова операція, в процесі якої з певної кількості заданих суджень виводиться судження, яке певним чином пов'язане із вихідним...

- A) закон,
- B) асертив,
- C) умовивід,
- D) теза,
- E) теорія

20 Розкриває структуру теорії та її співвідношення із закономірностями розвитку об'єктивної дійсності...

- A) концептуалізація,
- B) логіка,
- C) гносеологія,
- D) соціологія,
- E) асертиви

21 Функціями наукової теорії є:

- A) пояснювальна, передбачувальна, фактична, систематична, методологічна,
- B) пояснювальна, передбачувальна, фактична, конкретизована, методологічна,
- C) пояснювальна, передбачувальна, апріорна, систематична, методологічна,
- D) пояснювальна, передбачувальна, ірраціональна, систематична, методологічна,
- E) логічна, неокласична та основна

22 Яка кількість принципів може бути в основі теорії...

- A) один,

- В) три головних,
- С) декілька,
- Д) безліч,
- Е) двадцять три

23 Це складна логічна операція, в результаті якої створюється логічно струнка теоретична система...

- А) мисленнєва картинка,
- В) тлумачення,
- С) розумовий акт,
- Д) умовивід,
- Е) приклади

24 Вважають особливою формою людської діяльності, яка склалася історично, має своїм результатом цілеспрямовано відібрані факти, теорії, закони, методи дослідження...

- А) когніцію,
- В) науку,
- С) гіпотезу,
- Д) концепт,
- Е) брошуру

25 Має дві важливих складові: систему наукових знань і систему наукової діяльності. ..

- А) концептуалізація,
- В) наука,
- С) теорія,
- Д) гіпотеза,
- Е) промова

Тематика рефератів та мультимедійних презентацій

- 1 Наукознавство як важлива система знань.
- 2 Особливості монографій як вагомих наукових праць у сучасній науці.
- 3 До поняття методу та методології, їхні спільні та відмінні властивості.
- 4 Специфічні риси дисертації як особливого виду наукової праці одного автора.
- 5 Основні характеристики та вимоги щодо сучасного академічного стилю мовлення.
- 6 Наукова праця реферат як важливе представлення результатів наукового пошуку.
- 7 Основні риси пізнання як процесу досягнення істини.
- 8 Наукове поняття теорія як сукупність поглядів, ідей та уявлень.
- 9 Одна з вагомих філософських категорій – закон.
- 10 Основоположний термін дисципліни “Основи наукових досліджень та академічної доброчесності” категорія.
- 11 Особливе наукове припущення – гіпотеза.
- 12 Складна проблема класифікації наук сьогодні та у ретроспективному погляді.
- 13 Філологія та філософія мови, їхній діалектичний взаємозв’язок.
- 14 Різновиди та поліфункціональність сучасної методології.
- 15 Об’єкт та предмет дослідження як невід’ємні атрибути наукових пошуків у різних сферах пізнання.
- 16 Поняття концепції як системи наукових положень, особливості її створення.
- 17 Специфіка автореферату як наукової праці, підсумовуючої наукові здобутки дисертанта.
- 18 Різновиди монографій, їх структура та смислове наповнення.
- 19 Наукова стаття.
- 20 Особливості написання тез, вимоги щодо змісту та побудови.
- 21 Прикладні наукові дослідження vs фундаментальні наукові дослідження.
- 22 Вагомий метод емпіричного рівня досліджень – спостереження.

- 23 Складова наукових розвідок – експеримент.
- 24 Роль та різновиди опитувань як методів дослідження у сучасній науці.
- 25 Загальнонаукові методи досліджень – індукція та дедукція.
- 26 Специфічні риси класичної науки.
- 27 Специфіка та досягнення некласичної науки.
- 28 Особливості постнекласичної науки.
- 29 Поняття сучасної науки синергетики як системної організація світу.
- 30 Особливі характеристики наукової картини світу.
- 31 Основні властивості академічного наукового стилю.
- 32 Ознаки та вимоги щодо науково-популярного стилю.
- 33 Навчально-науковий стиль, його ознаки та сфери функціонування.
- 34 Особливості використання посилань у межах наукових текстів.
- 35 Цитування різних джерел, праила та стильові характеристики.
- 36 Ганебне явище плагіату у науковому світі.
- 37 Навчальне видання підручник, його структура, змістове наповнення та особливості застосування.
- 38 Наукові журнали як вагомий видання для розвитку науки та репрезентації нових наукових результатів.
- 39 Особливості наукового напрямку та його зв'язки із науковою школою.
- 40 Первинна і вторинна інформація, специфіка їх функціонування.
- 41 Специфічні риси наукометричної бази даних.
- 42 Важливість наукометричних показників для подальшого розвитку наукознавства.
- 43 Специфіка науково-інформативного стилю та сфера його функціонування.
- 44 Особливі риси реалізації науково-довідкового стилю.
- 45 Важливі складові будь-якого наукового дослідження мета та тема.
- 46 Використання юридично байдужих елементів іншими особами.
- 47 Специфіка використання юридично значимих елементів форми вираження наукового твору.
- 48 Аналіз випадки порушення авторських та суміжних прав.

49 Виді плагіату та відповідальність за нього.

50 Основні характеристики об'єктів авторського права.

Рекомендована література

Основна:

1. Азарян А.А. Основи наукових досліджень : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А.А. Азарян, Р.С. Азарян. - Кривий Ріг : Вид. центр КТУ, 2010. - 231 с.
2. Грищук Ю.С. Основи наукових досліджень : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Ю.С. Грищук ; Нац. технічний ун-т "Харківський політехнічний ін-т". - Х. : НТУ "ХПІ", 2008. - 232 с. 240
3. Демківський А.В. Основи методології наукових досліджень : навч. посіб. / А.В. Демківський, П.І. Безус. - К. : Акад. муніцип. упр., 2012. - 276 с.
4. Захаркевич О.В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.В. Захаркевич, Г.С. Швець, О.М. Сарана. - Хмельницький : ХНУ, 2013. - 223 с.
5. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. для студ. ВНЗ / В.В. Ковальчук, Л.М. Моїсєєв ; наук. ред. В. О. Дроздов ; Державна наукова установа "Інститут інноваційних технологій і змісту освіти", АПН України, Південний науковий центр. - 4-е вид., перероб. і доп. - К. : Професіонал, 2007. - 239 с.
6. Основи наукових досліджень : навч. підруч. / [В.І. Саюк та ін. ; за ред. В.І. Саюк, Є.Р. Чернишової] ; Нац. акад. пед. наук України, Ун-т менедж. освіти. - К. : Педагогічна думка, 2012. - 143 с.
7. Пилипчук М.І. Основи наукових досліджень : підруч. / М.І. Пилипчук [та ін.]. - К. : Знання, 2007. - 270 с.
8. Стадніченко О.О. Основи наукових досліджень та інформаційна культура студентів : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.О. Стадніченко, І.Л. Мацегора ; ДВНЗ "Запоріж. нац. ун-т" МОН України. - Запоріжжя : [ЗНУ], 2010. - 206 с.
9. Студентський плагіат в онлайн-світі: проблеми та їх вирішення / за ред. Тім С. Робертса. – Житомир: Житомирський державний університет ім. Івана Франка, 2020. – 416 с.
10. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / Г.С. Цехмістрова ; Київський ун-т туризму, економіки і права. - К. : Слово, 2003. – 235 с.

Додаткова:

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету /Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд досліджень освітньої політики»; за заг. ред. Т.В. Фінікова, А.Є. Артюхова. – К.: Таксон, 2016. – 234 с.

2. Білецький Б. Основи наукових досліджень: категорії, поняття, терміни, нормативні документи : навч. посіб.-довід. / Б. Білецький, О. Добржанський. - Чернівці : Технодрук, 2010. - 380 с.
3. Глосарій з навчальної дисципліни "Основи наукових досліджень" для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання / Харк. нац. екон. ун-т ; уклад. О.А. Єрмоленко. - Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. - 23 с.
4. Плагіат у студентських роботах: методи виявлення та запобігання: метод. посіб. / за ред. Н.В. Стукало. – Дніпропетровськ: ДНУ імені Олеся Гончара, 2013. – 44 с.

Інтернет-ресурси:

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : Інтернет-сторінка. – Режим доступу до електронних документів : <http://www.nbuv.gov.ua/>.
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : пошукова система сайту : Система каталогів і картотек : Електронний фонд (тематичні та видові зібрання публікацій) : Електронна бібліотека авторефератів дисертацій : Пошук у електронній бібліотеці авторефератів дисертацій. – Режим доступу до електронних документів. - <http://www.nbuv.gov.ua/eb/ard.html>.
3. Національна парламентська бібліотека України : веб-сайт. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.nplu.org/ua/resources/resources.htm>.
4. Національна парламентська бібліотека України : веб-сайт : Політематична база даних статей з періодичних видань. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://analytic.nplu.org/>.
5. Національна парламентська бібліотека України : веб-сайт : Каталог статей зі збірників наукових праць. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://stt.nplu.org/>.